

Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation vid Säkerhetspolisen

---

1. SAMMANFATTNING

Säkerhetspolisen har i fyra beslut om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation angett en ofullständig brottsrubricering och till stöd för inhämtningarna åberopat fel bestämmelse i inhämtninglagen. Dessutom har flera av de omständigheter som enligt Säkerhetspolisen legat till grund för besluten inte gått att utläsa av handlingarna i inhämtningsärendena.

Nämnden konstaterar att Säkerhetspolisen brustit i noggrannhet vid handläggningen av inhämtningsärendena.

2. BAKGRUND

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har granskat fyra beslut om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation som fattades av Säkerhetspolisen den 7 oktober 2016. Besluten fattades med tillämpning av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtninglagen). Besluten avsåg inhämtning av uppgifter om meddelanden till och från vissa angivna mobiltelefonnummer under perioden den 1 januari 2014 – 5 oktober 2016. I besluten anges att åtgärden dels är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar *brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år*, dels att den avser brottslig verksamhet innefattande *grov olovlig underrättelseverksamhet*.

3. RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation enligt inhämtninglagen får bara ske i de brottsbekämpande myndigheternas, däribland Säkerhetspolisens, underrättelseverksamhet.

En ytterligare förutsättning för att inhämtning av uppgifter ska få ske enligt inhämtningslagen är att åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar antingen brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år (2 § första punkten) eller vissa särskilt angivna brott med minimistraff som understiger fängelse i två år men som anses särskilt samhällsfarliga (3 §). Till detta kommer att uppgifter får hämtas in endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktar sig mot eller något annat motstående intresse (2 § andra punkten).

I ett beslut om inhämtning av uppgifter ska anges bland annat vilken brottslig verksamhet och vilken tid beslutet avser. Tiden får inte bestämmas längre än nödvändigt (5 §).

I 19 kap. brottsbalken (BrB) finns straffbestämmelser om brott mot Sveriges säkerhet, bland annat olovlig underrättelseverksamhet mot *Sverige* (10 §), olovlig underrättelseverksamhet mot *främmande makt* (10 a §) och olovlig underrättelseverksamhet mot *person* (10 b §). Om det är fråga om grovt brott är för dessa olika former av olovlig underrättelseverksamhet föreskrivet fängelse i lägst sex månader. Brotten anses som särskilt samhällsfarliga och omfattas av bestämmelsen i 3 § inhämtningslagen.

Ett beslut om inhämtning bör läggas upp som ett särskilt inhämtningsärende vari skälen för beslutet framgår.¹

3. UTREDNINGEN

Nämnden har tagit del av besluten och underlagen för dessa. Därefter har nämnden inhämtat muntlig information från Säkerhetspolisen angående bland annat vilket eller vilka brott som innefattats i den brottsliga verksamhet som inhämtningarna avsett, vilka omständigheter som myndigheten lagt till grund för inhämtningarna och behovet av en inhämtningsperiod om drygt två och ett halvt år.

Av underlagen och den kompletterande information som Säkerhetspolisen lämnat framgår att besluten avsett brottslig verksamhet som innefattar olovlig underrättelseverksamhet mot *person*, grovt brott, och att misstankarna bland annat grundat sig på uppgifter om att en viss person haft kontakter med utländsk underrättelsetjänst samt att personen ifråga haft möjlighet att anskaffa uppgifter av känslig eller hemlig natur om annans personliga förhållanden.

Därutöver har Säkerhetspolisen uppgett i huvudsak följande.

---

¹ Prop. 2011/12:55 s. 82.

Av misstag har den fullständiga brottsrubriceringen inte antecknats i besluten. Eftersom straffminimum för brottet olovlig underrättelseverksamhet mot person, grovt brott, är fängelse i sex månader borde besluten dessutom ha hänvisat till 3 § i stället för 2 § inhämtningslagen. Trots att flera personer varit delaktiga vid beslutsfattandet har felskrivningarna inte uppmärksammats vilket är beklagligt. Av de promemorior som upprättats inför besluten framgår inte med erforderlig tydlighet vilka omständigheter som legat till grund för besluten, vilket givetvis är en brist.

I ärenden som de nu aktuella sker telefonkontakter mellan aktörerna ofta sporadiskt. Det är därför nödvändigt att kontrollera förekomsten av sådana kontakter under en relativt lång tidsperiod. Inför beslutsfattandet gjordes därför bedömningen att inhämtningsperioden jämfört med vidtagna åtgärder inte var oproportionerlig.

4. NÄMNDENS BEDÖMNING

4.1 Beslutens förenlighet med inhämtningslagen

Enligt de uppgifter som Säkerhetspolisen lämnat var det brottslighet innefattande olovlig underrättelseverksamhet mot *person*, grovt brott, som låg till grund för de aktuella besluten. Nämnden, som saknar anledning att ifrågasätta Säkerhetspolisens bedömning av den påstådda brottsligheten, konstaterar att besluten därmed är förenliga med bestämmelsen i 3 § inhämtningslagen.

4.2 Brister i dokumentationen

Säkerhetspolisen har i besluten angett en ofullständig brottsrubricering och felaktigt hänvisat till att inhämtningarna skett med stöd av 2 § inhämtningslagen. Dessutom har flera av de omständigheter som Säkerhetspolisen uppgett legat till grund för besluten inte gått att utläsa av handlingarna i ärendena. Felen tycks ha sin grund i att erforderlig noggrannhet inte iakttagits vid handläggningen av inhämtningsärendena.

4.3 Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen innebär i detta sammanhang att den tid som inhämtningen avser inte får bestämmas längre än nödvändigt. Även om inhämtningsperioden i dessa fall är osedvanligt lång kan nämnden inte med fog hävda att proportionalitetsprincipen har åsidosatts.

4.4 Övrigt

Nämnden har i övrigt inte någonting att anmärka mot Säkerhetspolisens handläggning av ärendena.

5. BESLUT

Med den kritik som ligger i det sagda avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Barbro Thorblad

I avgörandet har deltagit: Barbro Thorblad (ordförande), Cecilia Dalman Eek, Linnéa Darell, Berit Jóhannesson, Ewa Samuelsson, Mats Sander och Jonas Åkerlund (enhälligt).

Föredragande: Johanna Rådberg

Expedition till:

Säkerhetspolisen, Rättsenheten (dnr 2016-19292)